heirschare van vijanden? Deze kerk miste nog den uitwendigen luister, die in de andere grootestadskerken van Klein-Azië aantrok. Maar haar Heiland zegt haar, dat zij zich op haar kleine kracht niet blindstare.

Als er maar groot geloof mag zijn, dan is er tegelijk voor het kleinste kuddeke groote kracht.

Want onze God veracht den dag der kleine dingen niet.

En waarin kwam dat groot geloof dier kleine kudde nu het duidelijkst aan den dag?

Hierin, dat Christus van haar getuigen kon: Gij hebt mijn woord bewaard.

Dat was het diepe geheim van Philadelphia's *bloeiend* kerkelijk leven.

Klein van kracht, maar groot van geloof had deze gemeente zich over haar geringheid niet verontrust, maar had leeren verstaan, dat zij als eenige roeping had het Woord des Heeren te bewaren en dat dan al het andere ten goede gekeerd zou worden.

In dat getrouw en waarachtig getuigenis van haar hemelschen Bruidegom bezat zij alles wat voor leven en sterven noodig was.

Het Woord bewaren — dat blijft onze heilige roeping.

Maar er is verschil tusschen bewaren en bewaren.

Wij moeten het Woord des Heeren niet bewaren als een schat in een akker begraven, als een talent in een zweetdoek verborgen.

Wij moeten het geloovig en vertrouwend zoo bewaren, dat het gezegende rente kweekt voor het koninkrijk der hemelen.

Dan blijkt er verband tusschen het bewaarde Woord en de geopende deur.

M.

KERKELIJK LEVEN.

Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraald?

XVII.

Sinds de Synode van 1917, waarop de zaak van een herziening der Statenvertaling ter sprake kwam, is er veel veranderd.

Een groot deel van het voorbereidende werk, dat daar noodig werd geacht, is thans geleverd.

Het tekstonderzoek is thans op een rustpunt gekomen.

Andere vertalingen dreigen ook in onze kringen de Statenvertaling te verdringen.

Voorbeelden ter vergelijking van de STV (= Statenvertaling) met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen. 2. Uit Jesaja. 3. Uit Jeremia. 4. Uit de Klaagliederen. 5. Uit Habakuk. 6. Uit Nahum.

Voor de historische boeken van het Oude Testament is nog de minste vóórarbeid ten behoeve eener verbeterde vertaling geleverd.

Des te welkomer is daarom de verschijning van de populaire kommentaar op 1 Kon. 1—11 van de hand van Prof. Dr C. van Gelderen. Ook deze maakt deel uit van de „Korte Verklaring", welke bij den uitgever Kok het licht ziet.

Ofschoon natuurlijk het historisch deel van het Oude Testament gemakkelijker te vertalen is dan het dichterlijke en profetische en daarom de Stv. (= Statenvertaling) aangaande deze boeken nog het meest bruikbaar is, zoo zijn toch ook hier vele verbeteringen aan te brengen.

Men kieze om te beginnen het 6de vers van het eerste hoofdstuk.

De Stv. heeft daar: „En zijn vader (n.l. David) had hem (n.l. Adonia) niet bedroefd van zijn dagen, zeggende: Waarom hebt gij alzoo gedaan.

Wie kan daarvan dadelijk den rechten zin vatten?

Men legge hiernaast nu eens de vertaling van Prof. van Gelderen: „Nu had zijn vader hem levenslang niet de krenking aangedaan van te zeggen: Waarom doet gij zoo".

Hierdoor ligt op eenmaal de bedoeling open.

David had zich tegenover Adonia (en misschien ook wel tegenover zijn andere kinderen) een slap vader betoond. Hij was steeds bevreesd geweest hem te krenken. Daarom had hij Adonia van jongsaf zijn gang laten gaan en hem nooit ter verantwoording geroepen. Nooit had hij hem gevraagd: Waarom doet gij zoo? De „vrije" opvoeding, welke David zijn zoon gegeven had, wreekte zich nu. Adonia stond tegen hem op.

Doet de nieuwe vertaling van dit halve vers ons David niet kennen van een zijde, welke gewoonlijk niet wordt opgemerkt?

Biedt zij niet het thema voor een heele preek over de opvoeding der jeugd.

Zulke kleine trekjes zijn er bij tientallen te noemen.

Maar wij willen onze lezers ook hier tot ietwat breedere vergelijking in staat stellen.

Daarom geven wij hier 1 Kon. 1:11—27.

11. Toen sprak Nathan tot Bathseba, de moeder van Salomo, zeggende: Hebt gij niet gehoord, dat Adonia, de zoon van Haggith, koning is? en onze heer David weet dat niet.

12. Nu dan, kom, laat mij u toch eenen raad geven, dat gij uwe ziel en de ziel van uwen zoon Salomo redt.

11. Toen zeide Nathan tot Bathseba, de moeder van Salomo: „Hebt ge niet gehoord, dat Adonia, de zoon van Haggith, koning is geworden, zonder dat onze heer David het weet?

12. Welnu, kom aan, laat me u toch een raad geven, zoo kunt ge uw leven en dat van uw zoon Salomo redden.

13. Ga heen, en treed in tot den koning David, en zeg tot hem: Hebt gij niet, mijn heer Koning! uwe dienstmaagd gezworen, zeggende: Voorzeker, uw zoon Salomo zal na mij Koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten! waarom dan is Adonia Koning?

14. Zie, als gij daar nog met den Koning spreken zult, zoo zal ik na u inkomen, en zal uwe woorden vervullen.

15. En Bathseba ging in tot den Koning in de binnenkamer; doch de Koning was zeer oud, en Abisag, de Sunamietische, diende den Koning.

16. En Bathseba neigde het hoofd, en boog zich neder voor den Koning; en de Koning zeide: Wat is u?

17. En zij zeide tot hem: Mijn heer! gij hebt uwe dienstmaagd bij den Heere, uwen God, gezworen: Voorzeker Salomo, uw zoon, zal na mij koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten.

18. En nu zie, Adonia is Koning; en nu, mijn heer Koning! gij weet het niet.

19. En hij heeft ossen, en gemest vee, en schapen in menigte geslacht, en genood al de zonen des Konings, en Abjathar, den priester, en Joab, de krijgsoverste; maar uwen knecht Salomo heeft hij niet genood.

20. Maar gij, mijn heer Koning! de oogen van het gansche Israël zijn op u, dat gij hun zoudt te kennen geven wie op den troon van mijnen heer den Koning na hem zitten zal.

21. Anders zal het geschieden, als mijn heer de Koning met zijne vaderen zal ontslapen zijn, dat ik en mijn zoon Salomo als zondaars zullen zijn.

22. En ziet, zij sprak nog met den Koning, als de profeet Nathan inkwam.

23. En zij gaven den Koning te kennen, zeggende: Zie, de profeet Nathan is daar: en hij kwam voor het aangezicht des Konings, en boog zich voor den Koning op zijn aangezicht ter aarde.

24. En Nathan zeide: Mijn heer Koning! hebt gij gezegd: Adonia zal na mij Koning zijn, en hij zal op mijnen troon zitten?

25. Want hij is heden afgegaan, en heeft geslacht ossen en gemest vee, en schapen in menigte, en heeft genood al de zonen des Konings, en de oversten des heirs, en Abjathar, den priester; en zie, zij eten en drinken voor zijn aangezicht, en zeggen: De Koning Adonia leve!

26. Maar mij, die uw knecht ben, en Zadok, den priester, en Benaja, den zoon van Jojada, en Salomo, uwen knecht, heeft hij niet genood.

27. Is deze zaak van mijnen heer den Koning geschied? en hebt gij uwen knecht niet bekend gemaakt, wie op den troon van mijnen heer den Koning na hem zitten zou?

13. Ga heen en treed binnen bij Koning David, en zeg tot hem: „Hebt gij, mijnheer de Koning, niet gezworen aan uwe dienstmaagd: Voorwaar, Salomo, uw zoon, wordt na mij Koning, en hij zal op mijn troon zitten? Waarom is dan Adonia Koning geworden?"

14. Zie, terwijl ge daar nog spreekt met den koning, zal ik achter u binnenkomen en uwe woorden aanvullen."

15. Daarop trad Bathseba bij den Koning de kamer binnen, daar de Koning zeer oud was, en Abisag de Sunamietische den koning (enkel maar) bediende.

16. Toen maakte Bathseba een kniebuiging en wierp zich neder voor den Koning, en de Koning zeide: „Wat hebt ge?"

17. Daarop zeide ze tot hem: „Mijnheer, gij hebt bij den Heere uwen God aan uwe dienstmaagd gezworen: Voorwaar, Salomo, uw zoon, wordt na mij Koning, en hij zal op mijn troon zitten.

18. Maar nu, zie! Adonia is Koning geworden, zonder dat gij, mijnheer de Koning, het weet.

19. Hij heeft immers rundvee en mestvee en kleinvee in menigte geslacht, en heeft al des Konings zonen en Abjathar den priester en Joab den legeroversten genoodigd, maar Salomo uw knecht heeft hij niet genoodigd.

20. Op u echter, mijnheer de Koning, op u zijn de oogen van heel Israël, (in de verwachting,) dat ge hun zult vertellen, wie op den troon van mijnheer den Koning zal zitten na hem.

21. Anders zal het gebeuren, zoodra mijnheer de Koning zich neerlegt bij zijne vaderen, dat ik en mijn zoon Salomo als hoogverraders geld(en)."

22. En zie, terwijl ze nog sprak met den Koning, kwam Nathan de profeet.

23. en men meldde den Koning: „Daar is Nathan de profeet". Toen kwam hij voor den Koning, en wierp zich voor den Koning neder met zijn aangezicht ter aarde.

24. En Nathan zeide: „Mijnheer de Koning, gij moet gezegd hebben: „Adonia wordt na mij Koning, en hij zal op mijn troon zitten."

25. Want hij is heden afgedaald, en heeft rundvee en mestvee en kleinvee in menigte geslacht, en heeft al des Konings zonen en de legeroversten en Abjathar den priester genoodigd: En zie, ze zijn voor hem aan het eten en drinken, en ze roepen: „Leve Koning Adonia!"

26. Maar mij, uw knecht, en Zadok den priester en Benaja den zoon van Jojada en Salomo uw knecht heeft hij niet genoodigd.

27. Indien deze zaak (werkelijk) van wege mijnheer den Koning is geschied, hebt ge dus uw knechten niet verwittigd, wie op den troon van mijnheer den Koning zal zitten na hem."

Waarop men vooral moet letten is op het gebruik van de voegwoorden.

Het Hebreeuwsch is in dit opzicht zeer arm.

De Stv. heeft die armoede sterk doen uitkomen en weinig gebruik gemaakt van den rijken schat, welken wij bezitten.

Prof. van Gelderen heeft zich echter dien rijkdom te nutte gemaakt en het kan niet ontkend worden, dat daardoor zijn vertaling ongemeen is verduidelijkt.

De konstruktie in het eerste vers, waar in plaats van „en onze heer David weet het niet" door hem gelezen wordt „zonder dat onze heer David het weet" heeft op zichzelf nog niet veel te beteekenen.

Maar wie er eens zijn aandacht op richt, hoe vaak in de Stv. het woord „en" wordt gebruikt, waar heel andere voegwoorden ons ten dienste staan en niet alleen den zin verhelderen, maar ook een gewenschte afwisseling brengen, zal toestemmen, dat zij iets vermoeiends heeft, wat gemakkelijk ondervangen kan worden.

In vers 15 vertaalt Prof. van Gelderen zeer geschikt: „Daarop trad Bathseba bij den koning de kamer binnen" in plaats van „En Bathseba ging in tot den koning in de binnenkamer".

In vers 16 wordt „en" vervangen door „toen", in vers 17 door „daarop", in vers 18 door „maar", in vers 19 door „immers", in vers 23 door „toen".

Men leze dit gedeelte eens overluid en men zal merken, hoeveel aangenamer dit klinkt.

Men meene niet, dat hierdoor van den grondtekst wordt afgeweken.

Want het woord, dat de Stv. in den regel (volstrekt niet altijd door „en" weergeven, heeft in het Hebreeuwsch juist verschillende beteekenissen.

In dit opzicht is de Stv. niet geheel konsekwent.

Doch de vergelijking van beide vertalingen van de bovenstaande verzen leert nog meer.

Volgens de Stv. zou Nathan in vs 24 tot 27 niet anders doen dan herhalen, wat Bathseba gezegd heeft en door den vragenden vorm eigenlijk haar woorden verzwakken.

Dat klopt echter niet op de verzekering, door Nathan gegeven in het veertiende vers. Daar beloofde hij Bathseba, dat hij haar woorden zou „vervullen" (Stv., of zooals Prof. v. Gelderen beter vertaalt zou „aanvullen".

Van zulk een aanvulling nu is bij het gebruik der Stv. geen sprake.

Maar wel bij de vertaling van Prof. v. Gelderen.

Daar zien wij Nathan in een heel andere hoeding dan in de Stv.

Hij doet alsof hij van Davids belofte aan Bathseba, dat Salomo hem zou opvolgen, niets weet.

Het volk zou zeggen: hij houdt zich van den domme.

Hij neemt het aan als een feit, dat David Adonia tot zijn troonsopvolger had bestemd. Hij spreekt „Mijnheer de Koning, gij moet gezegd hebben: Adonia wordt na mij koning, en hij zal op mijn troon zitten". Hij voert daarvoor als bewijs aan, dat er een feest is aangericht, waarop geroepen wordt: „Leve koning Adonia".

En nu maakt hij er David een verwijt van, dat hij hem met dit alles niet in kennis had gesteld.

„Indien deze zaak (werkelijk) vanwege mijnheer den koning is geschied, hebt gij dus uw knechten niet verwittigd, wie op den troon van mijnheer den koning zal zitten na hem."

Zoo al de woorden van Bathseba op den ouden man niet de gewenschte uitwerking mochten hebben, zou hij zich toch stellig het verwijt van zijn trouwen vriend Nathan aantrekken.

Nietwaar, gij ontvangt hier van deze historie een heel ander beeld.

Om nu nog op enkele verzen te wijzen uit wat volgt.

Natuurlijk wordt in 1:40 niet meer vertaald: „en het volk pijpte met pijpen", maar: „terwijl ze op fluiten floten".

In 1:41 laat de Stv. Joab vragen: „Waarom is het geroep dier stad, die in roer is?" De nieuwe vertaling legt hem in den mond: „Waarom is het geluid van de stad (zoo) rumoerig?"

In 1:42 begroet Adonia den boodschapper met de woorden: „Kom *in*, want gij zijt een kloek man en zult het goede boodschappen", aldus de Stv. Prof. v. Gelderen weet hier meer den natuurlijken toon te treffen: „Welkom! want gij zijt een flink man en zult wel iets goeds boodschappen". Dat vertolkt beter de feststemming, waarin Adonia verkeerde.

Het antwoord, dat de boodschapper op Adonia's vraag gaf, is in de vertaling van Prof. v. Gelderen typeerend geworden: „Jawel, — onze heer koning David heeft Salomo koning gemaakt". Jawel, d.i. ik heb inderdaad een goede boodschap en wel deze: Salomo is koning. De boodschapper toont daarin werkelijk een flink man te zijn. Hij verbloemt het geen oogenblik aan wiens zijde hij staat. De boodschapper zou zich volgens de Stv. neutraal hebben gehouden: „Ja, maar onze heer, de koning David heeft Salomo tot koning gemaakt". (1:43).

Salomo's oordeel over Adonia luidde volgens de Stv.: „Indien hij een vroom man is, daar zal niet van zijn haar op de aarde vallen" en volgens Prof. v. Gelderen: „Als hij goed oppast, zal er geen haar van hem ter aarde vallen". (1:52).

Het „niet onschuldig houden" wordt in 2:9 zooveel beter vertaald door „niet ongestraft laten".

Straks roept Adonia Bathseba's voorspraak bij Salomo in, opdat Abisag hem als vrouw zal worden gegeven. En hij zegt volgens de Stv, tot de moeder van den koning: „Gij weet, dat het koninkrijk mijne was en het gansche Israël zijn aangezicht op mij gezet had, dat ik koning zou zijn; hoewel het koninkrijk omgewend en mijns broeders geworden is, want het is van den Heere hem geworden" (2:15). Als men dit zoo leest, laat men dit vanzelf slaan op het feit, dat Adonia zich meester had gemaakt van den troon. Daardoor was het koninkrijk van hem geworden. Toch kan dat, voor wie nadenkt, de rechte opvatting niet zijn. Want dan zou Adonia in het slot van dit vers met zichzelf in tegenspraak komen. Heel deze moeilijkheid vervalt in de vertaling van Prof. v. Gelderen: „Gij weet, dat mij het koningschap eigenlijk toekwam en op mij had gansch Israël zijne verwachting gezet, dat ik koning zou worden. Toen heeft het koningschap zich omgewend en is mijn broeder ten deel gevallen, omdat het hem van den Heere beschikt was". De gedachtegang wordt nu deze: door geboorte volgde ik op Absalom. Naar den gewonen regel kwam mij dus eigenlijk het koningschap toe. Onder het volk leefde dan ook geen andere verwachting. Maar de Heere heeft het anders beschikt.

Ook in de beslissing van Salomo over Abjathar brengt de nieuwe vertaling ons in een eenigszins anderen en beteren gedachtegang dan de Stv.

De Stv. laat Salomo zeggen (2:26) „Ga naar Anathoth, op uwe akkers, want gij zijt een man des doods, maar op dezen dag zal ik u niet doden, omdat gij de arke des Heeren Heeren voor het aangezicht van mijn vader David gedragen hebt en omdat gij verdrukt zijt geweest in alles, waarin mijn vader verdrukt was". Abjathar moest dus naar „zijn akkers", omdat hij een „kind des doods" was. De vertaling van Prof. v. Gelderen stelt het echter